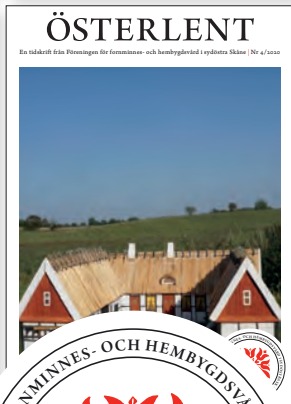
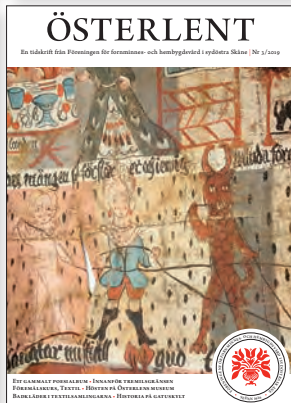
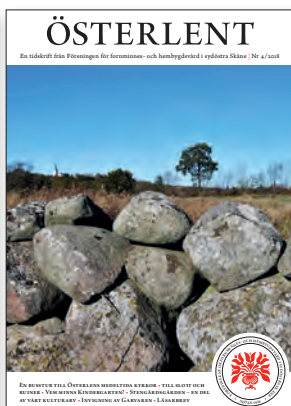
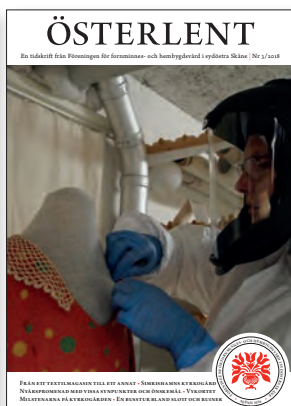
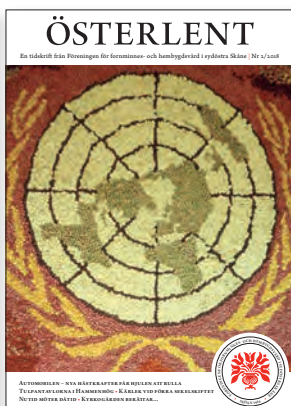

ÖSTERLENT

En tidskrift från Föreningen för fornminnes- och hembygdsvård i sydöstra Skåne | Nr 2/2021

NOMINERAD TILL
ÅRETS
HEMBYGDSS-
BOK 2021
AV
SKÅNES HEMBYGDSFÖRBUND

- MORMOR OCH HUSET PÅ LILLA TORG
- ADELSBREV I VÅRT ARKIV
- PLOGENS HISTORIA
- KONST I SAMLINGARNA
- HENRIC OLSSON – SNICKARE PÅ KIVIK

Kära medlemmar och andra läsare

I dag vill jag börja med en glad nyhet och ett stort tack till er alla! Häromkvällen ringde Pia Sander från Skånes Hembygdsförbund och berättade att de hade beslutat att nominera ÖSTERLENT till Årets hembygdsbok 2021!

En av anledningarna var att den visar på medlemmars och andra lokalhistoriskt intresserades engagemang med text och bildbidrag, vilket skapar en varierad och spännande läsning. Vi i redaktionsgruppen blev så klart både glada och stolta och hoppas kunna fortsätta på den inslagna vägen. Vi hoppas också att det lockar ännu fler att höra av sig och dela med sig av minnen, historier och bilder! För som sagt utan er ingen ÖSTERLENT!

När jag läste Åke Kjellqvists berättelse om den fina chiffonjén och hur han kan följa dess väg genom "livet" så kom jag att tänka på en sak som är mig mycket kär och vars hela proveniens jag har. Min farmor och farfar bodde i en liten röd stuga i Ambricka utanför Tierp i Uppland. Jag och min lillasyster tillbringade många fina sommarveckor hos dem. Vi stod ständigt i centrum och fick vara med om mycket, ut och ro på älven och fiska gädda, plocka svamp och bär i skogen med farfar och vara med farmor när hon bakade och arbetade i trädgården, klappa den stora nordsvenska hästen i hagen och lära oss cykla. Det var bara en stund på dagen då vi skulle vara stilla och tysta, *Dagens eko*. Då satte sig farfar i gungstolen vid fönstret, lyfte ned och gav oss piphunden som grannen Lars Erik hade gjort, satte på radion och lyssnade på nyheterna. Hunden gick att plocka isär i tre delar, huvud, kropp och svans och den luktade tobak. Hundens resa började i Ambricka ca 1915, flyttade till Stockholm några år på 1930-talet, tillbaka till stugan ca 1940 sedan till Solna på 1960-talet, därefter hamnade han i min vård i

Bromma och har sedan följt mig på min resa via Lund, Värpinge, Gyllebo och till Komstad. Jag hoppas något av mina barn kommer att ta hand om honom sedan.

Komstad maj 2021 Kristina Allvar

Har du några timmar över i veckan?

Föreningen söker dig som vill engagera dig i någon av våra olika arbetsuppgifter.

- Museivärd på Garverimuseet, Lantbruksmuseet eller i Österlens museibutik.
- Redaktionsgruppen för ÖSTERLENT
- Extra resurs vid guidade turer i magasinet Garvaren. Du har kanske egna idéer vad du skulle kunna bidra med.

Du arbetar alltid tillsammans med någon och allt arbete är ideellt. Alla medlemmar är försäkrade under arbetet.

Välkommen med ett mail till
osterlent.nu@gmail.com

ÖSTERLENT

Österlent utges av Föreningen för fornminnes- och hembygdsvård i sydöstra Skåne.

REDAKTIONSGRUPP:

Kristina Allvar (ordförande och ansv. utg.)

Gysåsvägen 10, 272 96 Gärsnäs

E-post: osterlent.nu@gmail.com

Barbro Chiru (kassör och medlemsansvarig)

Telefon: 0414-100 13

E-post: barbro.chiru@gmail.com

Sven-Ingemar Nilsson (annonsansvarig)

E-post: nilssons.gard@gmail.com

Madeleine Hellström

E-post: madeleine.hellstrom.se@gmail.com

Ulf Danell

E-post: ulf.danell@hotmail.com

Inga Lill Högberg

E-post: textobok@osterlen.tv

Annette Glimberg

E-post: annette.glimberg@simrishamn.se

Artikelförfattarna ansvarar själva för sina texter och bilder.

Medlemsavgift inkl. 4 nummer av Österlent 200 kronor/kalenderår. För familjemedlemmar därutöver 100 kronor /kalenderår.

Lösnummer finns att köpa på Österlens Museum och hos kassören.

Pris 30 kr plus ev. portokostnad.

Bankgiro: 5636-4425

Swish: 1235469283

Org.nr. 83 88 00-0609

ISSN 1652-1293

Nästa nummer kommer i slutet av augusti

HEMSIDA: www.osterlent.nu

eller www.hembygd.se/sydostra-skane

INSTAGRAM: osterlent

ADMINISTRATÖR: Kristina Allvar

E-post: osterlent.nu@gmail.com

ANNONSER PRISLISTA:

Inställt tills vidare, men sponsra oss gärna med valfritt belopp!

GRAFISK FORM:

Peter Mårtensson / www.designoffice.se

LAYOUT:

Anette Andersson, Åbergs Tryckeri AB

TRYCK:

Åbergs Tryckeri AB, Tomelilla

0417-103 52, www.abergstryck.se

INNEHÅLL NR 2/2021

4

9

24

Ordföranden har ordet **2**

Mormor och huset på Lilla Torg **4-8**

Adelsbrev **9-12**

Vad händer på Österlens Museum **13-14**

Konst i samlingarna – Lennart Ryberg **15-17**

Henric Olsson, snickare på Kivik **18-22**

Ogräs i maten **23**

Plogens historia **24-26**

Årsmöte 2021 **27**

Verksamhetsberättelser 2019 och 2020 **28-31**

Från vårt arkiv **32**

Dessa tre årgångar av ÖSTERLENT 2018, 2019 och 2020 ligger till grund för nomineringen till Årets hembygdsbok av Skånes Hembygdsförbund. Pristagaren utses i höst.

Mormor och huset på Lilla Torg

Min mormors farfars far föddes på Bornholm år 1792 och hette Hans Rasmusen. Han var en skicklig urmakare och tillverkade höga, fina Bornholmsur. När han var 25 år gammal flyttade han till Simrishamn och fortsatte tillverka de fina golvuren.

Det var hans son Alexander som år 1850 lät bygga det numera rosa tvåvåningshuset på Lilla Torg. Längan som sträcker sig ner längs Stora Rådmansgatan byggdes tio år senare. Han försäkrade sin fastighet i Skånska Brand för 1000 riksdaler Banco. Alexander hade ärvt sin fars intresse för klockor och inredde en verkstad i huset där han tillverkade sina ur. I huset fanns också hans bostad och hans klockaffär.

Alexanders son Alfred (1854-1930) övertog fastigheten efter faderns död och han gifte sig med Beda Matilda Petersson. Även han hade sitt urmakeri och sin verkstad i huset på Lilla Torg. Tack vare hans yrkesskicklighet blev hans klockor mycket uppskattade. Alfred var en aktiv man. Deltog med liv och lust i Fabriks- och Hantverksföreningen och bildade en pensionskassa för medlemmarna.

Han var även brandchef. För visad rådighet under en brand vid Stortorget tilldelades han 20 kronor i guld av Skånska Brand. Under några år från den 2 mars 1908 fungerade hans hus även som stadens arbetsförmedling.

Alfred tog varje morgon en promenad till hamnen. Den 1 september 1930 drabbades han av en hjärnblödning under promenaden och dog 76 år gammal. Alfred och Beda fick sex barn varav min mormor var ett.

Rasmusens hus har haft många hyresgäster. Här är några av de första:

En Vin-, Delikatess-, Specerie- och Diversehandel i längan längs St. Rådmansgatan.

Mormor Ada Thornberg och hennes syster Antoinette Rasmusen. (Antoinette var den sista i släkten som ägde huset). Småflickorna är min syster Karin och jag.

J.F. Lindqvist var guld- och silversmed och hade sin lilla affär i huset. Där inne fanns en liten disk, ett skåp med glasdörrar samt en soffa där man kunde sitta om man ville prova ringar eller andra smycken.

Carl Herbert Rosengren var dekorationsmålare och bodde även han i huset. Det gick många historier om den mannen. En gång fick han i uppdrag att restaurera målningarna i S:t Olofs kyrka. Han blev irriterad på sparvarna som kom flygande och satte sina visitkort på målningarna. Han lyckades fånga en del av dem och sen tog han varligt fågel efter fågel och målade dem i olika färger. När han sedan släppte ut dem igen blev det en väldig uppståndelse. Några av byborna började tro på underverk. Rosengren hade mycket roligt innan han äntligen avslöjades.

Stadens första lykttändare var en annan av hyresgästerna. Han hette Nils Göransson Wulf. Första gången han tände stadens gatlyktor var den 10 september 1870.

Lyktorna var tydligen inte så starka, för några år senare (1885) stod det i Cimbrishamnsblad: "Upplysningen är det ganska klen med

Bild från hembygdkursen i Simrishamn 1909. Trolig fotograf Alfred B Nilsson. Från Föreningens bildarkiv på Österlens museum.

här inom vårt samhälle. Vi mena att den upplysning som lyktorna på våra gator skulle skänka oss äro både för få och för svag. När därtill kommer att gatorna inte är så alldeles jämna, måste man vara rätt försiktig under de mörka aftnarna om man ska undgå att falla omkull.”

En annan som bott i huset var Erik Kindberg. En av hans uppgifter var att dra upp tornuret i kyrkan. Han var en mycket samvetsgrann man och missade aldrig att utföra sin syssla. År 1877 begärde han löneförhöjning med tio kronor om året för ”tornurets tillsyn och passning”. Kyrkostämman beviljade höjningen. Han lät aldrig någon annan röra uret och långt efter att han fyllt 80 år klättrade han själv uppför alla traporna. Det var först när han 1920 drabbades av ett slaganfall som han lämnade ifrån sig nycklarna till tornet.

Barberaren och fältskären Per Adolf Berg-holm bodde också i huset, men 1870 lämnade

han landet för att ta sig till Frankrike och ingå i ett franskt regemente för att ”raka preussare”. Det blev inte så. Han tillfångatogs någonstans på vägen och fördes till Bayern.

Området runt Lilla Torg kallades hantverkarnas region för i nästan vartenda hus fanns en verkstad eller en liten butik. Det var ett tätbefolkat område och många människor, hästar och varutransporter bidrog till att göra torget till en väldigt livlig plats.

Därför noterade magistraten år 1861 följande: ”Som de i staden anlagda trottoarer äro avsedda endast och allenast för gående personer, men erfarenheten visat, att de för andra ändamål blivit begagnade, aktade magistraten skäligen stadga att vite av Tre Riksdaler Riksmynt, vartill utom ersättning för möjligen skeende skada, den gör sig förfallen som kör eller rider på trottoarerna, den upplägger varor, uppställer fordon, fodrar eller

Teckning av Fritz von Dardel 1871. Vid Lilla torg syns tvåvåningshuset som byggdes av Alexander Rasmussen 1850. Från Föreningens bildarkiv på Österlens museum.

driver kreatur, utkastar orenlighet eller på annat sätt förosakar hinder och obehag i trafiken, varande stadens fiskal o vaktbetjente anbefallde att beivra varje överträdelse av detta förbud, som årligen i maj månad skall kungöras i stadens kyrka från predikstolen.”

1895 blev det förbjudet att föda upp svin på gårdarna.

År 1890 föddes min mormor Ada Rasmusen i huset på Lilla Torg som ett av sex syskon. Jag lärde bara känna två av systrarna, för när jag föddes hade de andra för länge sedan lämnat Simrishamn. En syster hade emigrerat till USA och dog i San Francisco under jordbävningen 1906.

Mormor gifte sig med en man som hette Thornberg och flyttade till Höör. Hon födde två söner och 1916 fick hon även en dotter (min mor). Äktenskapet slutade med skilsmässa, och när min mor var fem år gammal flyttade mormor med sina tre barn tillbaka till huset vid

Lilla Torg. På den tiden fanns inga skyddsnät och hon var tvungen att klara försörjningen på egen hand. Hon började arbeta på systembolaget i Tomelilla och hade långa dagar med resor och arbete.

Min syster Karin och jag har alltid undrat hur mormor löste barnpassningen. Så många frågor vi borde ha ställt! Min gissning är att hon fick hjälp av paret som hade en guldsmedsaffär i huset. De hade själva tre vuxna barn i mormors ålder och de tre kom att tillhöra mormors umgänge livet ut.

Mor har berättat att mormor uppfostrade sina barn med fast hand. Det var ingen som vågade bryta mot reglerna, och ve den som misade tiden då de skulle vara hemma. En gång hade mor varit och lyssnat på ett musikframträdande i Brunnsparken och helt fascinerad av musiken hade hon glömt både tid och rum. När hon äntligen kom hem var mormor rasan och daskade henne med en käpp i baken. Det var nog inte så lätt att vara fränskild med

tre barn och ha allas blickar på sig. Vad skulle folk säga om hon inte kunde hålla ordning på sina barn utan lät dem springa ute vind för våg på kvällarna?

Fast mormor var ensamstående lät hon sina barn studera. Efter examen började en av sönerna (Sven) arbeta som ingenjör på Flygmotor i Trollhättan. Han hade haft ett olyckligt kärleksförhållande i sin ungdom

och ersatte familjeliv med långväga, spännande resor. Han började upptäcka världen långt innan charterresorna gjorde sitt intåg. Han reste med lätt bagage till udda platser här i världen. Lufade runt i Afrika, Madagaskar och Asien med bara en axelremsväska med pass, kontanter och ett par ombyte kalsonger och tröjor. Efter pensioneringen flyttade han tillbaka till Simrishamn. Den andre sonen (Knut) fick arbete på ett försäkringsbolag och flyttade till Halmstad. Mor började arbeta på häradsarkivkontoret i Simrishamn.

Långt innan Karin och jag föddes flyttade mormor från Lilla Torg till en liten lägenhet på Storgatan. Karin och jag var ofta hos henne och hon bjöd alltid på saft och kakor. Även våra små väninnor var välkomna till henne och vi satt ofta vid hennes bord och spelade sällskapsspel.

Mormor hade många vänner och ibland fick Karin och jag följa med på kafferepen. Jag minns speciellt två av damerna, Emilia och Sigrid Lindqvist. De bodde tillsammans med sin bror Edvard i ett hus på Museigatan. Det var deras föräldrar som hade haft en guldsmedsaf-

Från Föreningens bildarkiv på Österlens museum.

fär i huset på Lilla Torg. Tanterna spelade "trettioett" med Karin och mig och brodern stod för underhållningen. Under mörka vintereftermiddagar fäste han tomtebluss på en vevbar visp. Så tände han dem och ropade att vi skulle komma ut i det mörka köket. När han vevade flög gnistorna genom luften och lyste så vackert. Första gången vi såg det stod vi förstummade inför detta underverk.

Huset på Lilla Torg gick i arv från generation till generation och den sista i släkten som ägde fastigheten var mormors syster bankbokhållare Antoinette Rasmusen. Hon ägde fastigheten fram till sin död 1948.

Hon var ogift och levde nog inte riktigt efter den tidens normer. Dels för att hon arbetade i ett på den tiden manligt yrke och dels för att hon rökte cigarr. Hon syntes då och då på hotell Svea där hon beställde in ett glas punsch och satt och blossade på sin cigarr. Jag tyckte mycket om henne och det var alltid så spännande att besöka henne. Hon levde tills jag var fem år gammal och jag har ett starkt minne av henne. Förmodligen för att hon var en mycket kraftfull och ovanlig kvinna. Stor,

Huset i slutet av 1920-talet. Från Föreningens bildarkiv på Österlens museum.

manhaftig och respektingivande.

En annan av mormors systrar gifte sig och flyttade till Lund. Hon fick en son, men tyvärr blev hon änka kort tid därefter. Då skaffade hon en liten affär där hon sålde nymalet kaffe och godis. Bakom disken hade hon sin bostad. När vi kom på besök fick Karin och jag alltid själva gå ut i affären och äta så mycket godis vi ville. En gång gjorde vi en missbedömning. Hemma fick vi aldrig några gräddbullar så när vi kom till henne kastade vi oss över dem. När vi ätit vardera tre eller fyra stycken var vi illamående och kunde inte få ner en enda karamell. Fast vi fick var sin stor godispåse med oss hem kunde vi ändå inte sluta tänka på vad vi missat. Det var alltså i huset på Lilla Torg min mormor föddes och det var dit hon sedan som skild med tre små barn tog sin tillflykt. Hon lyckades ge sina barn en trygg grund att stå på och när hon dog 1970, åttio år gammal, kunde hon nog se tillbaka på ett bra liv. Hon var saknad av barn, barnbarn och till och med tre små barnbarnsbarn.

Mor berättade ibland om hur det var att som femåring komma till huset på Lilla Torg och leva mitt bland alla hantverkare och små buti-

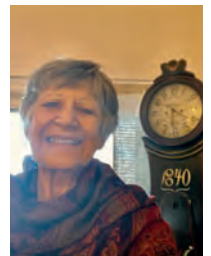

Huset vintern 2021. Foto: Privat

ker. Där var en ständig rörelse. Lekande barn, hästskjutsar, skrinkor fyllda med varor, bönder som kom till grönsaksmarknaden på lördagarna och så småningom en och annan bil.

Jag föddes i Simrishamn och det var här jag tillbringade en stor del av min barndom och ungdom.

Efter avslutad skolgång blev det flytt till Malmö och arbete på en bank. Nästan tjugo år senare återvände jag hit tillsammans med min son Thomas. ■

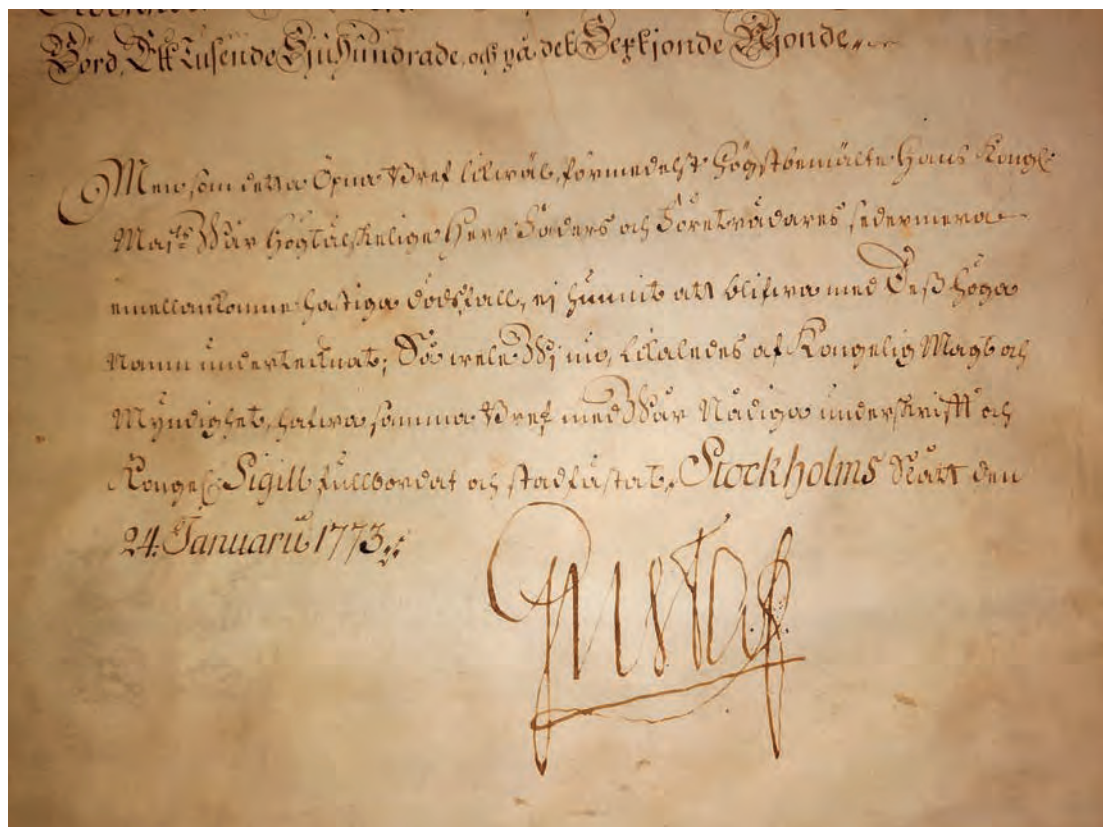

GUNNEL MÖLLER

Klockan som fortfarande fungerar är tillverkad av Hans Rasmussen, min mormors farfars far.

Adelsbrev

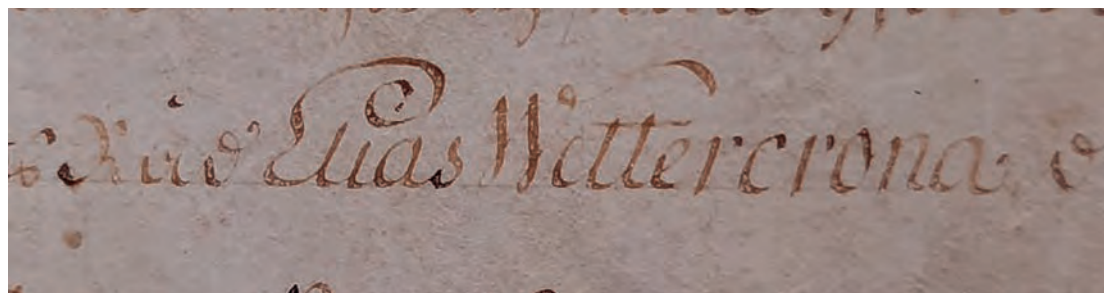
I dagarna har jag packat upp ett av våra arkiv – det vi kallar ÖM 2 – varav stora delar varit nedpackade ganska oåtkomligt i flyttkartonger i snart tjugo år. På en av lådorna satt en post-it-lapp med texten "AKTAS! placera överst".

I lådan ligger ett vackert adelsbrev i mörkröd marokäng, inbundet med blå och gul silkessnodd knuten i ett fint mönster tillsammans med ett stort sigill i en träkapsel. Snodden avslutas med silkesskimrande tofsar med små

inknutna blommor formade av metall. Adelsbrevet är utfärdat 1769 av Adolf Fredrik, och sedan undertecknat den 24 januari 1773 av Gustaf III.

Man kan ju spekulera i om Adolf Fredriks hälsa vacklade redan 1769 (han dog 1771) och om Gustaf III hade fullt upp med sin statsvälvning och nya regeringsform, eftersom det dröjde fyra år innan adelsbrevet undertecknades.

Elias Wettring blev hur som helst adlad till Wettercrona den 18 januari 1769. Han föddes

i Glemminge prästgård 1716. Efter studenten i Lund tjänstgjorde han vid bland annat Göta hovrätt där han blev hovrättsråd 1762. Samma år utsågs han till häradshövding i Herrestads, Ingelstads, Järrestads och Ljunits härad.

Elias Wettercrona gifte sig 1744 med Johanna Maria Haumbler, paret bodde på Smedstorps gård. De fick två barn, en son och en dotter båda födda 1746. Sonen Enok Georg i januari och dottern Margareta Sofia i oktober. Enok gick i sin fars fotspår och efterträdde honom som domare i Hammenhög. Han gifte sig aldrig och med hans död 1811 slöts den adliga ätten Wettercrona.

Källor:

Österlent nr 9 1987, Gustaf Elgenstierna,
Den introducerande svenska adelns ättartavlor

Hur kommer det sig då att adelsbrevet hamnat här i arkivet på Österlens museum?

Elias och Johanna Marias dotter Margareta Sofia gifte sig med Fredrik Von Schantz, och deras barnbarn kommer att gifta sig med majoren Holger Rosencrantz på Gärsnäs. Adelsbrevet är skänkt till samlingarna den 15 augusti 1923 av arvingarna efter fröken Mette-Margaretha Rosencrantz. ■

ANNETTE GLIMBERG
Arbetar med
Föreningens arkiv på
Österlens Museum

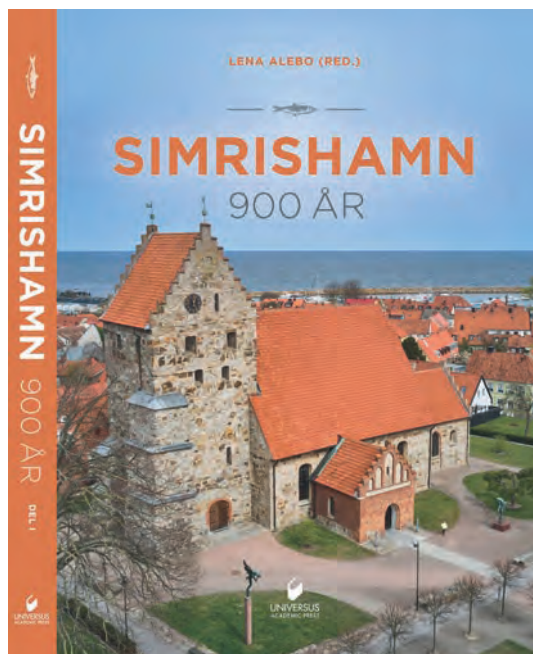

Sommar på Österlens museum

I skrivande stund står persikoträdet i full blom i museets trädgård. Värmen har äntligen kommit efter en kall vår. Nu är tid att vända ansiktet mot solen och ta solglasögonen på. Även detta år får vi ses utomhus, hålla ett visst avstånd från varandra och helst bara träffa dem som vi vanligtvis umgås med till vardags. Nya möten får vänta ett tag till. Museet har under våren ställt om en stor del av programverksamheten till digitala program, med viss framgång. Vi har lärt oss nya sätt att nå våra besökare och hålla kontakten med er. Visst har vi gjort en del misstag - vissa har lett till skratt, andra till stor vända och det mesta har vi hittat lösningar för, till slut. Det är ju så läroprocessen går till.

I vårt digitala arbete har vi nu tagit fram en ny app för ett femtontal av de fornlämningar vi vårdar ute i landskapet. Appen har fått namnet Fornminnen på Österlen och i den berättar vi om Österlens förhistoria, från stenåldern till medeltiden. Med appen i handen kan du ge dig ut och upptäcka ett kulturlandskap med flera tusen år på nacken. Och för den som har svårt att ta sig ut fungerar det alldeles utmärkt att resa med appen hemifrån soffan eller bästa fåtöljen. Appen är gratis att ladda ner och finns där du brukar ladda ner appar.

I sommar, under juli och början av augusti, kopplar vi det återkommande arrangemanget Hitta arkeologen! till vår nya app. Varje onsdag mellan kl 11 och 14 har en arkeolog från museet gömt sig vid någon av de fornlämningar som finns med i Fornminnen på Österlen. För att hitta arkeologen presenteras ledtrådar och ett lösenord på vår Facebooksida och Instagram – nya ledtrådar och nytt lösenord för varje onsdag. Sen gäller det att ta appen till hjälp och ge sig ut och leta. Den som hittar rätt och kommer ihåg lösenordet belönas med ett diplom.

På så vis vill vi uppmuntra ett utforskande av vårt rika kulturlandskap och det är en aktivitet som passar för alla åldrar.

Vill du upptäcka staden Simrishamn finns både en ny bok och två olika stadsvandringar att tillgå. Inför Simrishamns jubileum 2023 kommer i sommar den första delen i trilogin *Simrishamn 900 år*. Museichef Lena Alebo är redaktör för boken som har ett brett innehåll i både tid och rum. Här kan vi bland annat läsa om Simrishamns förhistoria och allra tidigaste historia, fattigdom, bränder, kyrkan, folketro och väsen och allra sist ett kapitel om stadens konstnärsliv. Stadens egna invånare kommer till tals genom intervjuer, arkiv, brev, dagböcker och artiklar. Museet kommer att arrangera ett boksläpp med olika aktiviteter när *Simrishamn 900 år* del 1 kommer rykande färsk från tryckeriet. Men i skrivande stund vet vi inte exakt när i sommar det blir.

Med utgångspunkt från ett av sina kapitel i

boken leder Lena Alebo under juli månad och början av augusti en stadsvandring med temat Sillastan och fattigdomen. Under vårens olika digitala äventyr producerade museet en filmad visning av utställningen Öppna dörrar kombinerad med en liten stadsvandring med fokus på Simrishamnsdörrar. Filmen om våra dörrar, som ligger på museets Youtube-kanal, har blivit mycket uppskattad och därför har sommarens andra stadsvandring fått temat Simrishamnsdörrar. Även denna återkommande vandring är förlagd till juli och början av augusti. Lena Alebo kommer att visa exempel i utställningen Öppna dörrar för att sedan ta med sig sina medvandrare ut i staden på jakt efter de dörrar som är så speciella för Simrishamn.

Utställningen Öppna dörrar pågår året ut och de dörrar som visas i den ingår i Föreningens samlingar. Flytten av samlingarna till vårt nya magasin Garvaren har pågått i drygt två år nu och börjar närma sig slut. Det vill vi naturligtvis fira med Öppet magasin den 10 september, när Riksantikvarieämbetet arrangerar Kulturarvsdagarna som i år har temat Kultur-

arv för alla. Då bjuder vi in till rundvandring i vårt nya magasin med fri entré. Men som för alla våra fysiska evenemang under året följer vi rådande restriktioner från Folkhälsomyndigheten och begränsar antalet deltagare. Det är föränmälan som gäller, så håll koll på sommarens Kulturguide från Simrishamns kommun, museets hemsida och Facebook-sida – där finns alla evenemang och information kring föränmälan. Kulturguiden kan du hämta i museibutiken och den finns även att läsa och ladda ner på museets hemsida: www.simrishamn.se/kultur-och-fritid/osterlens-museum.

Välkomna till sommaren och Österlens museum!

MARIA HEIJBEL
Österlens Museum
kommunikatör och
pedagog

Lennart vid sin nya T-Ford år 1923. En fin "selfie" med skuggan av kameran väl synlig i bild.

Lennart Ryberg (1901-1976) – vår förste reporterfotograf

I förra numret av Österlent kunde vi på sista sidan se ett fotografi av Lennart Ryberg från Virrestad, amatörfotografen som finns så rikt representerad i våra samlingar. Denne "bygdens förste reporterfotograf" hade foto-graferandet som hobby vid sidan av arbetet bl a vid mejeriet i Tommarp och som lantbrukare. Den första kameran, en begagnad Kodak, fick han av sin bror. 1924 köpte han en Agfa med dubbel bälgutrustning. Han blev flitigt anlitad av folk i trakten till att föreviga viktiga privata och offentliga evenemang, som födelsedagar och bröllop.

1975 fick Lennart Ryberg ta emot Simrishamns kommuns kulturpris. Kulturnämnden ansåg att han "med sina foton bevarat åt eftervärlden bygdens liv i vardag och fest" genom fyra decennier och "med enkla medel, envishet

och stort intresse för bygden tagit vara på en bygdekultur". De tusentals bilder och glasplåtar som finns i Föreningens samlingar skildrar livet i och omkring Simrishamn under en del av förra seklet. I början cyklade han runt med en stor, tung kamera och tog bilder på otympliga glasplåtar. Senare körde han bil.

De första bilarna, motorcyklar, människor, djur och byggnader – allt finns bevarat åt eftervärlden på tusentals glasplåtar och fotografier.

Titta en gång till på bilden som pryder sista sidan av Österlent nr 1/2021 – se hur fint den är komponerad med snön på den plöjda åkern i förgrunden och raden av hästar, karlar och hus i bakgrunden. ■

**INGA LILL
HÖBERG**

Lennart Ryberg må främst ha varit en nyttofotograf, men någonstans fanns också en konstnärlig ådra som försvarar hans plats bland "Konst i samlingarna". Var han själv medveten om hur fint han har komponerat den här bilden av sjukvårdspersonal i Simrishamn som håller rast vid Tommarpsån? Den för tankarna till franska impressionister.

Henric Olsson, snickare på Kivik – eller min morfars vackra och högt värdesatta gåva till mig

År 1836 föddes ett gossebarn i gården Bondrum nr 3 av Fågeltöfta socken. Han fick namnet Henric och då hans far hade förnamnet Ohla blev efter tidens sed hans efternamn Ohlson. Fadern var alltså åboen Ola Andersson, född i Norra Björstorp 1793 och den hulda modern Catharina Mollberg, född i Helsingborg 1807. De hade kommit till Bondrum efter att ha träffats någonstans i Andrarum, där de haft arbetsplatser. I hemmet finns då Henric kommer till världen två bröder och två systrar.

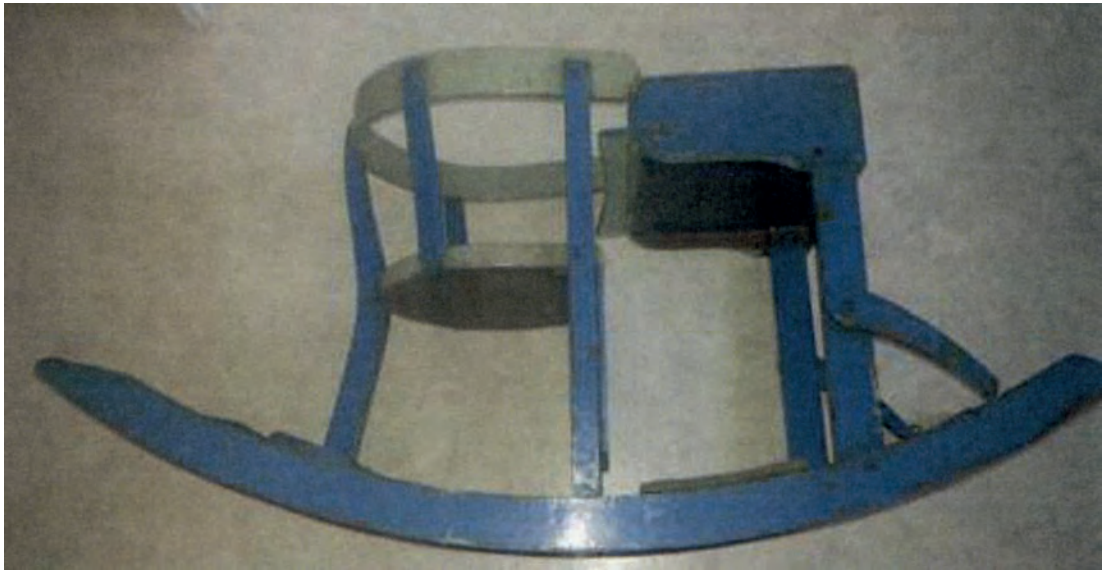
År 1843 flyttar familjen, nu utökad med ytterligare en flicka, till Kivik. Där heter stället Hjälmared nr 10, som är en vattenkvarn. Den lilla bäck, som idag finns i sin blygsamhet, var då en forsande å. Ola blev möllare. Ola och Catharina har då de anländer 1843 sex barn och får ytterligare två.

1851 är Henric femton år gammal och konfirmerad. 1852 bär det av till staden "Cimbritshamn". Han är bland annat dräng hos en båtskeppare och kommer sedan till snickaren Sven Persson, där han tituleras Gesell. 1860 flyttar han till Mellby nr 3. Med all tydlighet har han blivit egen mästare. Han är nu 24 år gammal och gifter sig med Christina Henriksdotter och de får snart två barn. Familjen flyttar till Henrics fädernehem och hans snickeri bedrivs därifrån. Tråkigt nog avlider hustrun Christina Henriksdotter av "bröstinflammation". Henric står nu ensam med två barn, sex och nio år gamla. Själv har han hunnit bli 34

Anders Mårtensson, född 1857 i Mellby 25, Fästan, S. Mellby. Denne man var min morfar. Hans födelseställe, som före Mellby bys enskifte varit ett gatuhus i norra delen av byn, var när han föddes ett litet småbruk bland andra dito, större och mindre, som alla bar samlingsnamnet "Fästan" och var samlade strax väster om Kiviks leje.

år. Men det finns hjälp att få: i huset har 1872 flyttat in Demoiselle Johanna Elisabeth Holmberg från Simrishamn, dotter till gördelmakaren Gustaf Holmberg. Det var alltså en flicka från den högre societeten i Simrishamn, som

Den första gåvan gav han mig vid min födelse, en gungstol (bilder från sidan respektive ovanifrån). Den här fina saken har jag trots allt ömt bevarat genom åren men nu skänkt till Kiviks Museum, där den kan beskådas. Jag tror att morfar egenhändigt har tillverkat den.

nu skulle bli husmor i snickarmästarens hushåll och ta hand om de två barnen från förra giftet. Inte vilken piga som helst. Hon är nu 37 år gammal, Henric själv ett år yngre. Johanna Holmberg nedkommer 1873 med sonen Gustaf Henrik Fredrik, 1875 sonen Helje Johan Carl och 1878 Herman Ludvig Julius. Äldste pojken Emanuel Ferdinand är också snickare, liksom Gustaf Henrik Fredrik. Enligt husförhörlängden finns här också en piga samt snickaren Anders Fredrik Almskog med familj. På Hjälmared nr 4 i Kivik finns även några andra snickare med familjer. De kan vara självständiga hantverkare, men jag har en misstanke om att de arbetar för eller tillsammans med Henric Olsson.

Vitabys Husförhörlängder, som nu kommit att kallas Församlingsböcker, visar att Gustaf Henrik Fredrik 1897 flyttar till Malmö. S:t Pauli församling. 1898 flyttar Henrik, hustrun och sonen Herman Ludvig Julius till "Vestra Skreflinge".

Den tidigare nämnde snickaren Almskog avlider 1898. Hustrun och de två barnen är

Ganska nära min minnesbild av morfars häst.

fortsatt skrivna på Hjälmared nr 4 i Kivik. Här upptäcker jag att denna hustru, nu änkan, heter Hedda Sofia Holmberg, född 1839 i Simrishamn. Hon är alltså med stor sannolikhet en yngre syster till Henrics andra hustru Johanna Elise Holmberg, också född i Simrishamn.

Efter nästan jämnt 40 år som egen snickarmästare på Kivik blir det alltså ett uppbrott för Henrik och hans familj. Henric har hunnit fylla 62 år och hustrun Johanna Elise 63. Västra Skrävlinge betyder egentligen stadsdelen Sofielund i Malmö. Hit flyttar även sonen Gustaf Henrik från S:t Pauli församling. Herman Ludvig Julius, som följde med från Kivik, tituleras här som murare. Henric är ju alltså snickare. Här med tillägget "äg", som står för ägare. Han bor alltså i eget hus.

Johanna Elise Holmberg avlider 1916, 81 år gammal. Henric Olsson avlider drygt ett år senare, också han 81 år gammal. Båda blev begravda på S:t Pauli kyrkogård.

Det finns med all säkerhet en del nu levande arvingar till Henric Olsson. Hur väl de känner hans historia kan växla, beroende på intresse

och fallenhet. Det vore intressant att veta om någon av dem har ärvt något föremål, som han tillverkat.

Själv kan jag stoltsera med att jag äger ett föremål, som med all säkerhet är tillverkat på hans verkstad i Kivik. Jag fick det som tjugooårs-present av min morfar Anders Mårtensson, skomakare på Kivik. Hans mor var syster till Henric Olsson. Morfar är en person, för vilken mitt samvete värker. Jag visade honom inte den uppskattning, som han verkligen var värd. Hoppas att denna artikel kan nå honom i hans himmel och något gottgöra min försummelse.

En fin sak, som glädde mig mycket, var en cykelhäst, som han med hjälp av vår nabo snickarmästare August Nordin tillverkade. Far hade ryckt lite svanstagel från sina kunders hästar och utrustat morfars skapelse med en riktig "rumpa". Men den fina vitmålade hästen togs med ut till klimatets påkänning och gick ett sorgligt öde till mötes – svälld av fukt och dragen i smutsen förlorade den sin lyskraft och blev förmodligen till kaffevard under fars "omsorg". Kan inte nog beklaga min dåliga omsorg.

Den finaste gåva jag fick av min morfar var dock chiffonjén, som genom åren efter min tjugooårsdag följt mig genom livet och fortfarande intar en hedersplats i vårt hem. Jag håller för troligt att min morfar fick möbelen som bröllopsgåva av Henric, möjligen tillsammans med dennes syskon, då han 1888 gifte sig i Södra Mellby kyrka. Det var morfars första gifte och föremålet för hans ömma låga var kustvakten Per Anderssons dotter Emma Carolina Andersson, som kom att föda två barn: morbror Ernfriid 1890 och min mor Alma 1891.

Säkert är emellertid att möbelen tillverkats på Henrics snickeriverkstad på Hjälmared nr 4 i Kivik och att den i så fall har mer än 133 år i detta nådens år 2021. Den har under dessa år hunnit förgylla flera olika rum och adresser, sedan 1964 i Staffanstorps. ■

"Klaffen" uppfälld.

Såsom den vanligen, dagligen, exponeras i vårt hem. Med nedfälld "Klaff".

Detalj av smålådorna och det lilla mittfacket. "Handtagen" är gjorda av ben.

Övre hörnet i detalj.

Nedre hörn och främre fot.

Alla lås, beslag och nycklar är original och fungerar väl.

Smålådornas hörnfogar och zinkning är fortfarande efter 135 år i fullgott skick, täta och utan glapp. Snickeri av högsta klass kännetecknar hela möblen.

Historier som *Minnen från Simris- hamns lasarett* (nr 1 2015) *Min första cykel* (nr 1 2017), *Minnen av tand- vård* (nr 1 2018), *Min värnplikt* (nr 1 2020), släkt- och husforskning på Österlen med mera har Åke giv- milt och lättsamt delat med sig till oss. Han har hjälpt oss fylla arkivet på Garvaren och sidorna i ÖSTER- LENT under många år. Med ålderns rätt, 98 år om några veckor, säger Åke att han nog inte kommer skri- va något nytt, men man vet ju aldrig vad som skrivits och lagts i byrålådan! Åke är född och

uppvuxen i Bäste- kille men bor sedan många år i Staffans- torp där han varit aktiv i Staffanstorps släktforskarförening. (red.)

ÅKE KJELLQVIST

Ogräs i maten

Kirskål

Länge trodde man att kirskålen kom till Sverige med munkarna under tidig medeltid. Men nya arkeologiska fynd visar att den fanns här redan under förromersk järnålder 500 f Kr – år 0. Munkarna tusen år senare använde den både som mat, men också som läkemedel, t ex mot gikt. Nu anser de flesta att den mest är ett ogräs, men det går faktiskt bra att också göra en god soppa på den. Prova det här receptet!

Kirskålssoppa

Till denna nyttiga och goda soppa behövs en liter fräscha, spåda kirskålsblad, en liter tärningsbuljong jämte förvällningsvatten, en msk matfett, salt och peppar.

Till servering:

1 ½ dl gräddfil och riven pepparrot efter smak.

Skölj bladen väl och förväll dem i lite vatten. Spara förvällningsvattnet. Finhacka bladen och fräs dem i matfettet.

Späd med buljong och förvällningsvattnet. Låt soppan småkoka omkring 15 minuter. Servera med pepparrotsfilen.

Smaklig spis!

Nyttoväxt på medeltiden – ogräs idag – mat i morgon!

Tecken på att man börjar bli gammal? Du blir nostalgisk när du hör orden: maskrosvin, ramslökspaj, kirskålssoppa, nässelsalt med mera. Den gröna vågen på 1970-talet har satt sina spår i alla fall hos mig. Ska jag vara ärlig så var väl inte maskrosvinet så gott förutom innehållet i flaskan som min lillasyster fått och hittade i skafferiet där den stått bortglömd i tio år! Men mina barn har ovetandes ätit mängder av nässlor! Torkade och blandade med oregano och timjan i pizzan, brödet och köttfärsröran! Kul att dessa växter verkar fått en renässans!

Det finns mängder av recept på nätet och man kan också ta ett recept på till exempel spenatpaj i sin gamla kokbok och byta ut spenaten mot kirskål, ramslök, nässlor, löktrav eller annat ärbart! Det blir också gott att blanda olika blad. Tänk bara på att plocka unga skott och på ställen som du vet inte är förorenade.

Lycka till!

Årdret, föregångaren till plogen.

Plogens historia

Med en plog kan man luckra matjorden, mylla ned skörderester och gödsel, effektivt bekämpa ogräs och ge bättre förutsättningar för en bra såbädd. Dessa åtgärder tillsammans gör att man kan få en hög avkastning på den sådda grödan.

Långt tillbaka, tusentals år f Kr, användes plogens föregångare, årdret, för att luckra upp jorden. Romarna började sedan använda tunga plogar med våndskiva av järn, vilka under medeltiden även kom till Danmark och Skåne. Årdret var dock fortfarande det främsta redskapet för jordbearbetning i Skåne. Då årdret drogs av oxar, fick det inte vara för tungt. De första plogar man använde var gjorda av trä, i regel björk, med undantag av rist och bill. I England fick plogarna en skruvformad våndskiva av gjutjärn. Utvecklingen av våndskivan gjordes med matematiska beräkningar. Det hade stor betydelse för hur lätt den plöjde.

Därefter utvecklades den skotska plogen med en gjuten våndskiva, vilken anses vara grunden till dagens våndskivor. Dessa tillverkades i början av 1800-talet på godset Engeltufta i Ängelholm. Runt 1850 började även etablerade gjuterier som Överum och Norrahammar ta upp tillverkning av plogar. Dessa var helt i järn och enskäriga, avsedda för häst. Överum tillverkade en populär plog vid namn Vulcan med våndskiva av gjutjärn. Denna tillverkades i över 100 000 ex.

Plöjning var ett hårt arbete för både plöjare och hästar. Efter en dag var man ganska mör i både armar och axlar. Plöjde du 1 ha på en dag, gick du 22 kilometer. Men för att underlätta var det mycket viktigt att seldon och plog var rätt inställda. När man kom fram till vändtegen skulle plogen hållas upprätt för att inte slita på högerhandtagen. Vissa arbetsgivare hade t o m inskrivet i avtalet att plogen inte fick släppas

Gångna tiders lantbruksredskap som drogs av oxar, hästar eller gårdens kvinnfolk.

Den skotska plogen.

vid vändtegen. På lantbruksmuseet i Hammenhög är ALLA högerhandtag slitna. Med en tegplog plöjer du alltid medsols.

För att öka plöjningskapaciteten hade man först en metod med två plogkroppar samt fyra hästar. Men strax därefter kom i stället traktorer med bogserade plogar, vilka kom att ersätta de äldre plogarna på de större gårdarna. Det var de stora fabrikerna i USA som sålde traktor och plog. Min farfar och grannen köpte gemensamt ett sådant ekipage. På det viset blev mer areal

uppodlad och avkastningen ökade per arealenhet.

Efter andra världskriget tog mekaniseringen ytterligare fart, traktorer med hydraulisk lyft och påhängsplogar kom, men det var fortfarande väldigt viktigt att ställa in traktor och plog, så att det gick lätt att plöja. Nu kunde man även plöja lite djupare, ca 7 tum, vilket var normalregeln. Vid detta djup påträffades sten och i början, om plogen var av en enklare variant, behövde föraren vara uppmärksam på om väl-

Vulkan tillverkades helt i järn av Överum.

ten hade lösts ut. Om inte, märktes detta, när man kom fram till vändtegen. Vändskivan hade utbytbara slitdelar som spets och skär. Dessa kunde en smed vässa eller förstärka, då det var viktigt att de var i gott skick för att fältet skulle ligga snyggt efter utfört arbete.

Det har alltid funnits tävlingar i plöjning, både på distriktsnivå och i världsmästerskap. Själv var jag traktorförare på en gård, där sonen var tävlingsplöjare. Då tillbringade vi höstlördagar med att ställa in plogar samt plöja rakt, vilket var lärorikt. Vanligast var att man tegplöjde, det ena året lades tiltan åt ena sidan, då fick man en slutfåra i mitten. Nästa år började man med en rygg i mitten. Var då fältet oregebundet, blev inte plöjningen så effektiv. En plog som kunde lägga tiltan både till höger och vänster, slog inte igenom förrän på 60-talet. Då börjar man ute vid högra kanten, nästa år på vänstra kanten. På detta vis undviks ryggar/slutfåror. Nackdelen är att växelplogen är betydligt dyrare, men det är i dag den vanligaste plogen. Fortfarande är inställningen av plogen lika viktig, dels för syns skull, dels för att arbetet ska vara enkelt att utföra.

Plogkroppen har i dag samma konstruktion som den hade för 100 år sedan. Det har tillkommit nya typer av ristar och traktorplogen var på 50-talet utrustad med olika stenutlös-

Lovsång till plogen

*När avund och hat bragt folken
en gång till vansinnets rand,
och kriget gick fram över världen,
förhärjande land efter land,
då steg där ur jämmern och gråten,
ett rop – men ej efter svärd.
Man ropade: "Plogen, plogen!
Han skall rädda en hungrande värld!"*

*Anders Kilian 1869-1953
jämtländsk småbrukare,
smed och författare*

ningssystem, som i dag har reducerats till ett fåtal. Utvecklingen har på 150 år gått från enskäriga hästplogar till vagnburna, traktordrivna med 7–12 kroppar. Att ställa plogen och övergå till plöjningsfri odling börjar nog många lantbrukare fundera över. Det är kanske framtiden!

Årder och plogar som beskrivs här finns på lantbruksmuseet i Hammenhög. ■

**SVEN-INGEMAR
NILSSON**

Årsmöte 2020 & 2021

Lördagen den 12 juni kl 14.00 träffas vi på Lantbruksmuseet i Hammenhög. På grund av coronapandemin blev årsmötet 2020 inställt så detta blir ett dubbelmöte. Vi hoppas kunna vara utomhus men vid regn öppnas logportarna och vi kan sitta under tak. Egen picknickkorg medtages och vi avslutar med en tipsrunda.
VÄLKOMNA!

Föreningen för fornminnes- och hembygdsvård i sydöstra Skåne

Årsmöte 12 juni 2021 kl. 14.00

Plats: Lantbruksmuseet i Hammenhög

Dagordning:

- 1 Årsmötet öppnas
- 2 Val av mötesordförande och sekreterare
- 3 Val av protokolljusterare, tillika rösträknare
- 4 Frågan om årsmötets behöriga utlysande
- 5 Styrelsens och revisorernas berättelse för verksamhetsåret 2019+2020
- 6 Beviljande av ansvarsfrihet för styrelsen, verksamhetsåret 2019+2020
- 7 Val av ordförande 1 år
- 8 Val av styrelseledamöter och ersättare 2 år samt ev. fyllnadsval.
- 9 Val av två revisorer och en ersättare 1 år
- 10 Utseende av valberedning 1 år
- 11 Fastställande av medlemsavgifter för 2022
- 12 Förslag som framställts av styrelsen eller lämnats till denna före 10 juni 2021
- 13 Övriga frågor
- 14 Årsmötet avslutas

Verksamhetsberättelse 2019

I Föreningens styrelse har ingått ordföranden, 5 ledamöter och 4 ersättare.

Kristina Allvar, ordförande, Kerstin Thoren, vice ordförande, Barbro Chiru, kassör och medlemsansvarig, Madeleine Hellström, mötessekreterare, Sven-Ingemar Nilsson. Nyinvald på ett år vid årsmötet är Seth Pettersson. Ersättare är Inger Andersson, Catharina Retsler, Kerstin Håkansson och Magnus Mankert.

Styrelsen har under året haft 4 protokollförda sammanträden. Arbetsutskottet har sammanträtt inför varje styrelsemöte. Minnesanteckningar har förts vid dessa möten. Stig Lundqvist och Inga Lill Högberg utgör valberedningen.

Tre ledamöter ingår tillsammans med representanter från Österlens museum i den insamlingsgrupp som har till uppgift att bedöma såväl erbjuda nya föremål tillsamlingarna, som diskussioner om eventuella utgallringar. Under magasinsflyttningen fram till 2021 kommer det att vara insamlingsstopp och gruppen kommer mest att ägna sig åt utgallringsbeslut.

Styrelseledamöter har deltagit i projekt Möjligheternas magasin tillsammans med museets personal, kretsmöten och olika möten arrangerade av Skånes Hembygdsförbund. Ett nytt projekt innebär insamling av krigsminnen från andra världskriget tillsammans med Regionmuseet i Kristianstad, Skånes hembygdsförbund och ett tiotal hembygdsföreningar i Skåne. Projektets första del ska vara färdigt i april 2020.

Medlemsskriften ÖSTERLENT har som vanligt utkommit med fyra nummer under året och bland mottagarna finns, utöver Föreningens medlemmar, bland annat samtliga skolor i kommunen och ett antal bibliotek i sydöstra Skåne. Föreningens nya hemsida har fortlöpande reviderats av Inger Andersson, Magnus Mankert och Kristina Allvar. Nyhet är att Föreningen har gått med i Österlen.se som har en aktiv hemsida med presentation av lokala aktörer.

Årsmötet 2019 hölls på Bengtemölle. Gunnel Diab var ordförande och ett 30-tal medlemmar deltog i mötet. Efter årsmötesförhandlingarna bjöds det på kaffe och äppelkaka med hemlagad vaniljsås. Avslutningsvis bjöds en guidad tur i den gamla gården och möllan.

Lantbruksmuseet

Museet har haft öppet tisdag – lördag under juli och augusti. Man vårstädade och röjde tillsammans och förberedde sommarens utställning. Vårdmöten har hållits, diverse reparationer på byggnader har gjorts. Museet deltog i Hammenhögsdagen. Totalt hade Lantbruksmuseet 380 besökare och ett tiotal medlemmar har varit aktiva i verksamheten. Inkomsterna uppgick till 4.485 kronor varav det mesta har investerats i gårdens underhåll och reparationer.

Garverimuseet

Garverigruppen som bestod av 11 aktiva medlemmar hade två planeringsmöten under våren och ett på hösten. Håkan Cerne har under sommaren via Österlens museum varit anställd 2 månader på 50% tack vare pengar från Greta och Gösta Ehrnbergs stiftelsefond, 30.000 kronor.

Museet har haft öppet 4 dagar onsdag – lördag klockan 13.00 till 16.00 mellan juli och

augusti. Museet har haft fri entré, men fick totalt 7.163 kronor från försäljning och frivilliga bidrag under året. Extra visningar, öppet på Sillens dag och julöppet under julslytningssöndagen bidrog till det goda resultatet 965 besökare under året.

Museivärdar Österlens museum

Ett 15-tal medlemmar i Föreningen har möjliggjort öppethållande av Österlens museum och museibutik under årets alla lördagar kl.10-14. Gemensamma möten mellan museivärdar och personal på Österlens museum har hållits.

Österlens museum hade 58.400 besökare under året.

Medlemsaktiviteter i samarbete med andra

Tidsresan från stenskrift till papper & penna

Med busspengar (5.000 kr) från Skånes hembygdsförbund och i samarbete med lågstadiet i Gärsnäs skola, Österlens museum och Glimmingehus anordnades en dagsutflykt från Gärsnäs, Lantbruksmuseet i Hammenhög-Glimmingehus till Hällristningarna i Järrestad. Barnen gav oss gott betyg. Det enda negativa var att de ville vara en hel dag på varje ställe!

Lokalhistorisk afton 3 oktober

Samarbetsprojekt mellan Skolmuseum i Östra Tommarp, Glimmingehus och Föreningen. Temat var Kyrkans symbolvärde. Föreläsningen med Stephan Borgehammar, professor i kyrkohistoria vid Lunds universitet och Per Frostensson, präst i Kiviks församling, hölls i föreläsningssalen på Glimmingehus inför ca 40 personer. Kaffe och kaka bjöds som vanligt i Stekarhuset.

4 Fastlagsföredrag på Österlens museum. Föreningen betalar kaffe och fastlagsbullekostnader och Föreningens medlemmar får rabatt på deltagandet.

Bussutfärd 1: Stenbrott och byggnader med Anders Ödman

Bussutfärd 2: I brottens spår med Ewa Gun Westford och Lena Alebo

Bussutfärd 3: I krigets spår med Regionmuseet i Kristianstad och Skånes hembygdsförbund.

Alla aktiviteter i samarbete med Österlens museum har varit i stort sett fullbokade, vilket innebär ca 80 personer/föredrag och fulla bussar (52 personer) vid utfärderna.

Magasinet Garvaren: Föreningen fick tillgång till ett litet kontor som möblerades med möbler från Kullagret (kommunens möbellager). Medlemmar bemannade kontoret varje onsdag (utom röda dagar) klockan 10-12. Man arbetade med hemsidan, tog emot besökare som hade frågor eller ville köpa en bok. Det blev många spontana och givande möten med museets personal. Dessutom kunde privata bokhyllor tömmas på pärmar och handlingar för att finnas samlade på kontoret.

Nya projekt: Ny hemsida under Sveriges hembygdsförbunds portal.

www.osterlent.nu håller på att byggas upp av 3 medlemmar ur styrelsen.

Bokgruppen: Två medlemmar har tagit sig an uppgiften att rensa, organisera och dokumentera gamla boksamlingar som flyttats till magasinet.

Ekonomi

Föreningen gick med underskott det gångna året – ca 50.000 kronor. Detta förklaras med att vi på grund av för stort uttag under 2018 inte kunnat utnyttja en av våra fonder till verksamheten. Medlemsavgiften har legat kvar på 200 kronor för medlem och 100 kronor för familjemedlem. Medlemsantalet uppgick vid årets slut till 614 personer.

Tack! Styrelsen vill rikta ett stort tack till alla ideellt arbetande medlemmar, till alla som genom sitt medlemskap stödjer Föreningens arbete och till alla som genom olika former av bidrag, annonsering, text och bild bidrar till Föreningens verksamhet.

Simrishamn den 9 mars 2019

Kristina Allvar

Ordförande

Sven-Ingemar Nilsson

Ledamot

Kerstin Thoren

Vice ordförande

Seth Pettersson

Ledamot

Barbro Chiru

Kassör

Madeleine Hellström

Ledamot och sekreterare

Föreningen för fornminnes- och hembygdsvård i sydöstra Skåne

Verksamhetsberättelse 2020

I Föreningens styrelse har ingått ordförande, 5 ledamöter och 4 ersättare.

Kristina Allvar-ordförande, Kerstin Thorén-vice ordförande, Barbro Chiru-kassör och medlemsansvarig, Madeleine Hellström-mötessekreterare, Sven Ingemar Nilsson och Seth Pettersson.

Ersättare är: Inger Andersson, Catharina Retsler, Magnus Mankert och Kerstin Håkansson.

Styrelsen har under året haft fyra protokollförda sammanträden, varav två varit digitala.

Arbetsutskottet har sammanträtt inför varje styrelsemöte.

Tre ledamöter ingår tillsammans med representanter från Österlens museum i den insamlingsgrupp som har till uppgift att bedöma såväl erbjudna nya föremål till samlingarna, som att föra diskussioner om eventuella utgallringar. Dessa möten har under året skett via internet. Under magasinsflyttningen fram till hösten 2021 är det insamlingsstopp och gruppen ägnade sig mest åt utgallringsbeslut.

Medlemsskriften ÖSTERLENT har som vanligt kommit ut med fyra nummer under året. Bland mottagarna finns utöver Föreningens medlemmar, samtliga skolor i kommunen och ett antal bibliotek i Skåne. Föreningens hemsida har fortlöpande uppdaterats av Inger Andersson. Nyhet sedan oktober 2020 är att vi öppnade ett Instagramkonto och fick ganska snart ca 80 följare.

Årsmötet 2020 fick skjutas upp p g a coronapandemin och planerades till en början att genomföras under hösten. Då nya restriktioner p g a ökad smittspridning kom i slutet av sommaren beslöt vi genomföra ett dubbelmöte (2020+2021) i juni 2021. Det samma gäller även det konstituerande mötet.

Lantbruksmuseet har haft öppet onsdag-lördag under juli. De hade flera familjer på besök från närområdet och de visade stort intresse. De hade ingen aning om att museet fanns utan upptäckt det när de var tvungna att "hemestra". Ett tiotal medlemmar har varit aktiva i verksamheten. Inkomsterna uppgick till 5.180 kronor varav det mesta har investerats i gårdens underhåll.

Garverimuseet har varit stängt hela året p g a coronapandemin eftersom det är litet och trångt och svårt att hålla avstånd. Garverigruppen som består av elva aktiva medlemmar började planera för att göra en fotoutställning av Charlotte Kronlunds bilder ur boken *Den siste ålafiskaren? Eve Ask från Spraggehusen*. Samtidigt skulle det bli boksläpp under festliga former i Garverimuseet på långfredagen. Eve Ask skulle sitta och böda garn och berätta om livet som ålafiskare med mera. Allt fick ställas in med kort varsel och boken släpptes i stället i Österlens museiträdgård. Senare under hösten visades fotoutställningen på Österlens museum en period innan de också tvingades stänga.

Museivärdarna som brukar arbeta ideellt på Österlens museum på lördagarna fick stanna hemma p g a pandemin och att majoriteten tillhör riskgruppen "äldre". Några har jobbat på lördagarna på "egen risk".

Fastlagsbulleföredragen på Österlens museum hann precis genomföras innan pandemin slog till och Föreningen stod för både fastlagsbullebakande och fikakostnader.

Inga bussutfärder kunde genomföras. Föreningens kontor på Garvaren har stått tomt och alla har jobbat hemifrån. Madeleine och Seth som engagerat sig i genomgång och registrering av böcker i samlingarna träffades några gånger i början av året men fick sedan göra ett uppehåll. Lokalhistorisk afton på Glimmingehus blev heller inte av.

Ekonomi är under kontroll tack vare små utgifter, ett kulturarvsbidrag från RAÄ på 40.000 kronor till tryckningen av *Den siste ålafiskaren?*, ett krisbidrag från Statens kulturråd på 35.000 kronor och försäljningen av *Den siste ålafiskaren?* som inbringade ca 50.000 kronor, främst genom försäljning via återförsäljare som Österlens museum, Simrishamns bokhandel med flera.

Medlemsavgiften har legat kvar på 200 kronor för medlem och 100 kronor för familjemedlem. Medlemsantalet uppgick vid årets slut till 614 personer.

TACK! Styrelsen vill rikta ett stort tack till alla ideellt arbetande medlemmar, till alla som genom sitt medlemskap stödjer Föreningens arbete och till alla som genom olika former av bidrag, annonsering, text och bildbidrag till ÖSTERLENT bidrar till Föreningens verksamhet!

Simrishamn den 15 mars 2021

Kristina Allvar

Ordförande

Madeleine Hellström

Sekreterare

Kerstin Thorén

Vice ordförande

Sven Ingemar Nilsson

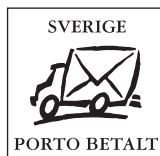
Ledamot

Barbro Chiru

Kassör

Seth Pettersson

Ledamot

B

RETURADRESS:
Barbro Chiru
Hamngatan 5
272 31 Simrishamn

FRÅN VÅRT ARKIV

Bronsåldershög i blommande rapsfält – kan det bli vackrare?

Gravhögarna från äldre bronsåldern är både stora och imponerande, vi vet att de hade en stor betydelse både för de efterlevande och för samhället. Nu har kanske rapsen blommat över, men vi kan fortfarande njuta av vårt vackra landskap. Österlens museum har tagit fram en App över olika fornminnen. Med hjälp av den kan man bland annat vandra Jätteleden, där man får möjlighet att gå upp på bronsåldershögen Kvesahøj.

Fotograf är Peter Burman, bilden är tagen 1976.
Från Föreningens bildarkiv på Österlens museum.

Annette Glimberg